

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Cenzurat.

„Deci, ce vom zice noi în fața acestor lucruri? Dacă Dumnezeu este cu noi, cine va fi împotriva noastră?”

Romani, 8, 31.

ÎN LĂTURI CU „ACORDUL DELA ROMA”

— EL PĂGUBEȘTE ȚARA ȘI ORTODOXIA —

Strălucitul congres dela Sibiu al F.O.R.-ului — transformat într-o manifestație națională a Ardealului și Bănătuului — și-a încheiat lucrările prin votarea unei *Moțiuni* importante, de-o gravă actualitate pentru interesele primejduite ale Statului și ortodoxiei românești. E vorba, înainte de toate, de ofensiva catolicismului agresiv, care devine tot mai îndrăzneț, grație situației privilegiate dobândită prin Concordatul din 1929.

Proba cea mai nouă ni s'a servit la Congresul Agru-lui dela Lugoj, unde Episcopii uniți, împreună cu Episcopii *unguri*, au patronat, sub președinția ministrului Valeriu Pop, o serie de atacuri violente și au votat o moțiune provocatoare, față de Biserica noastră și Statul românesc. E suficient să amintim trei fapte concludente:

1. Perorația revoltătoare a dlui profesor Dr. Titu Mălaiu **împotriva P. S. Episcop-martir Roman Ciorogariu dela Oradea;**

2. Cererea, formulată într-o revărsare de ură nestăpânită, ca Biserica uniată să ia locul Bisericii ortodoxe la săvârșirea serviciilor divine oficiale, cu ocaziunea serbărilor naționale;

3. Somațiunea, cu adevărat fără pereche, adresată Statului românesc, de a elibera „fondurile școlare și religioase” moștenite dela Ungaria, acuzându-l că ar deține aceste averi „în dauna adevăratului proprietar: biserica catolică de ambele rituri.” Admirabilă această atitudine neobișnuită: un ministru atacând Statul însuși într-o adunare catolică!

În orice țară, o asemenea conduită și-ar fi primit sancțiunea în 24 de ore.

Iată cine provoacă, iată de unde vin urile și învrăjbirile!

*

În fața lor, ortodoxia trebuie să se ridice, energică și conștientă, nu ca să atace, ci să dea alarma primejdiilor, ce amenință tot mai intens unitatea națională a României. Căci slăbirea Bisericii neamului, prin asalturile catolice, savant și perfid concepute, înseamnă, pur și simplu, dărîmarea acelei mari tradiții religioase, ce a stat la temelia vieții noastre istorice și ne-a dus, prin minunatele ei puteri sufletești, la biruința cea mare a tuturor Românilor.

Astfel pozițiile constituționale și tradiționale, ce le deține astăzi Biserica ortodoxă, nu numai că nu pot fi știrbite în profitul catolicismului internațional, ci dimpotrivă acesta din urmă trebuie disciplinat, ca să nu mai tulbure viitorul Statului român întregit.

Călăuzit de această credință, F.O.R.-ul a ținut să semnaleze la Sibiu lovitură nouă și grea, ce se dă Țării, prin cea din urmă convenție cu Papa, relativ la *Statusul catolic ardelean*. De aceea a hotărît, în punctul 9 al Moțiunii, următoarele:

„Cerem ca așazisul „Acord” încheiat la Roma în 31 Mai 1932 cu Vaticanul, acord prin care s'a încercat în mod subversiv să se legitimeze o instituție maghiară anticanonică, ilegală și primejdioasă Statului Român, să fie declarat nul și neavenit, fie printr'un act de guvernământ, fie prin votul Parlamentului, fie prin justiție, pentru ca astfel Statul român și Universitatea din Cluj, să intre în posesiunea averilor, deținute în mod ilegal de Statusul romano-catolic ardelean, averi în mare parte de origine ortodoxă. Comitetul de direcție al F.O.R.-ului va lua toate măsurile, ca această hotărîre să fie dusă la îndeplinire, cu toate mijloacele în timpul cel mai scurt.”

În ce consistă caracterul pernicios și condamnat al acestui „Acord dela Roma?”

1. Că el răpește *Bisericii noastre* dreptul, recunoscut în epoca unghurească, de-a beneficia, în folosul instituțiilor sale culturale, de averile administrate provizor „cu influența” Statusului catolic ardelean. Dovada ne-o oferă însuș nemuritorul Mitropolit *Andrei Șaguna*, care în valoroasa „Istorie a Bisericii Ortodoxe” scrie textual: „spre privegherea școalelor s'a rezolvat un director de școale cu leafa de 400 florini din *Fondul ardelean de studii* și totdeodată s'au sistemizat 25 dascăli cu câte 50 florini” (vol. II. 213). Mai mult; adaugă tot acolo, că ortodocșii profitau pentru întreținerea școlilor și de *Fondul de studii din Budapesta*.

2. Că el deposedază *Statul român* de o serie de averi respectabile, cuprinse în opt fonduri și fundațiuni, pe cari le trece definitiv în mâna Statusului catolic, act de mare gravitate politică, energic și constant refuzat pe vremuri de toate guvernele maghiare.

3. Că prin aceste soluțiuni abuzive se dau noi forțe *catolicismului* concordatar, care, dirijat de peste hotare, devine tot mai primejdios — cum ne-o arată ofensivele recente — pentru unitatea sufletească și națională a României *ortodoxe*.

În adevăr, averile în discuție nu puteau fi atribuite nicidecum Statusului catolic, pentru bunul motiv că ele nu erau strict „catolice”, ci „regnicolare”, servind interesele culturale ale întregii Transilvanii. Probă, că atât ortodocșii cât și alie confesiuni primeau sume însemnate.

Dar spre a risipi îndoelile, vom cita numai două documente maghiare autorizate. Unul este ordinul Ministrului de instrucție contele Ioan Zichy din 1912 adresat Statusului catolic, căruia îi spune limpede:

„Înainte de toate trebuie să obiectionez, că e *greșită* părerea On. Consiliu administrativ, după care fondurile din chestiune *ar forma proprietatea Statusului catolic*. Iar împotriva concepției că aceste fonduri au să fie administrate *exclusiv* de către Consiliul Statusului, în afară de orice alt factor, sunt nevoit să protestez în modul cel mai energic.” (cf. Anuarul Statusului pe 1912 p. 132). Va să zică, guvernul maghiar nu recunoștea Statusului catolic nici dreptul de *proprietate*, și nici dreptul de *administrare* exclusivă a averilor.

Iar comisia Parlamentului unghuresc din 1872 care a examinat natura fondurilor religionar și de studii dela Budapesta — pretinse a fi și ele pur catolice — conchide: „nu există, din punct de vedere juridic, nici un motiv temeinic, care ar putea împiedeca *Statul*, ca în împrejurări schimbate, să dispună altfel, decât în scopuri bisericești, de bunurile fundamentale și anume *în conformitate cu cerințele și interesele publice ale Statului*.”

*

Ei bine, spre marea noastră dezolare, ne-a fost dat să vedem, cum la noi s'au putut găsi Români cari au ținut să fie „mai catolici decât Papa” — răsturnând complect situația de sub Unguri. Căci „Acordul” prin art. V. smulge aceste bunuri din patrimoniul Statului românesc, și le destină exclusiv pentru episcopia *maghiară ardeleană*.

Așadar, după ce prin *reforma agrară* episcopiile catolice au fost făcute proprietare pe imensele latifundii (cam 500,000 jug.)

deținute sub Unguri numai cu titlu de uzufruct, după ce aceleași episcopii au dobândit prin *Concordat* noi și însemnate averi, vine acum și „Acordul“ să le mai atribue un spor de bunuri considerabil, tot din averea Statului.

Și totuși, dl Valeriu Pop binevoiește a numi „Acordul“ însă „un real și răsunător succes diplomatic pentru România“. Ceea ce ar însemna, că pentru Ungurii iredentiști el este o „răsunătoare înfrângere“! Să le ascultăm declarațiunile.

Întâi *partidul maghiar*. În oficiosul său „*Ellenzék*“, vorbind despre guvernul reconstituit în luna trecută scrie: „noul Valer Pop, această celebritate a guvernului Iorga, care a demascat fără milă intrigile țesute în jurul Statusului catolic (aluzie la acțiunea profesorului Onisifor Ghibu), a devenit ministru fără portofoliu“. (numărul din 4 Oct. c.) Deci, Ungurii beneficiari ne destăinuiesc, după doi ani de zile, că salvatorul Statusului catolic este dl Valeriu Pop. Al doilea, iată și mărturisirile dlui *Elemér Gyárfás* președintele Statusului, cel care a tratat și a semnat „Acordul“. El spune: „Noul stat catolic posedă un cerc de competență atât de larg cum nu se mai află azi, și a cărui sferă de activitate întreține toate organizațiile similare din întreaga biserică universală“. („*Erdély Lapok*“ 27 Iulie 1932).

În sfârșit, să reproducem și confesiunea supremă a Episcopului *Gustav Majláth* dela Alba-Iulia. În pastorală, prin care aduce la cunoștința credincioșilor săi textul „Acordului“, Prea sfințitul zice: „Înțelepciunea, aprecierea înțelegătoare a vechei noastre instituții și grija părintească de totdeauna a Sf. Scaun au făcut cu putință, să ne păstrăm neatins și neatacabil de nimenea, nu numai dreptul de proprietate al fundațiilor și fondurilor noastre, ci și administrarea și menținerea lor, potrivit autonomiei noastre străvechi. Deși ne despărțim cu durere de numele istoric al vechei noastre instituții, totuși constatăm cu

gratitudine înțelepciunea sf. Scaun apostolic, care sacrificând un nume, ce putea fi rău interpretat, nu numai că a asigurat ființa și existența instituției noastre istorice, dar așezând-o pe temelia solidă a lui Codex Iuris Canonici, a pus-o la adăpost de orice atacuri“.

„Deasemenea datorăm recunoștință și acelor bărbați de stat ai Țării, cari prin iubirea de dreptate, prin înțelepciunea și bunăvoința lor, ne-au dat putința să obținem, în împrejurările de față, cea mai bună conservare a instituțiilor noastre“. (cf. „*Erdélyi Tudósító*“ Nr. dela 1 August 1932).

Pe cât vedem, Episcopul *Majláth* este încântat de „Acord“, aducând elogii speciale d-lui Valeriu Pop, autorul acestei ilustre opere de consolidare maghiară. Ce mai rămâne atunci din exhibițiile grandilocvente pe cari dl președinte agrist le etalează, cu atâta suficiență, urbi et orbi? *Nimic, nimic!*

*

Acesta fiind adevărul adevărat, motiunea FOR-ului, care cere ca „Acordul dela Roma“ să fie declarat nul și neavenit, este perfect justificată.

Fiind o convenție cu totul nouă, și nu o simplă interpretare a art. IX din *Concordat*, „Acordul“ nu este valabil decât dacă este ratificat de Parlament. Să fie deci adus aici, spre a se convinge și negociatorul lui catolic, ce primire înțelege să-i facă Țara deșteptată.

Îndreptăm deci un apel călduros, nu numai către toți fiii Bisericii noastre, ci și către toți bunii patrioți, să se solidarizeze cu însuflețire în acțiunea cea mare, pentru doborârea „Acordului“ și ocrotirea intereselor naționale ale României întregite.

Cluj, la sărbătoarea Sf. Arh. Mihail și Gavril din 1934.

„FRĂȚIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ“

MARILE FESTIVITĂȚI ORTODOXE DELA ORADEA

Cuvântarea P. Sf. Episcop Roman Ciorogariu.

Cu evlavie ne-am adus aminte astăzi de cei ce cu 150 ani în urmă au așezat piatra fundamentală a acestei sfinte biserici în inima orașului într-o vreme plină de prejudecii religioase, care nu îngăduia ortodocșilor ridicarea de biserici în orașe. Prejudeciile au murit. Aici pomenim numai triumful credinței. Bine ați venit toți câți ne-ați onorat cu prezența la acest praznic al cultului nostru ortodox.

Relicvele bisericilor noastre: pietre, icoane, prapori, cărți, pergamente, veșminte și odoare bisericesti ne vorbesc în graiul lor mistic, de vremurile credinței eroice a românilor ortodocși din această alvie a riului etnic românesc.

Praporele ostășesc, păstrat în biserică din Veneția, după obiceiul bătrânesc între praporii breslelor, vorbește despre o oaste teritorială a Bihorului în secolul al XVI-lea, din care făcea parte populația băștinașă română a Oradei, iar piatra fundamentală a bisericii astăzi iubilantă, vorbește despre cutremurul acela de pământ ardelenesc din 1874, sub revoluția lui Horia, Cloșca și Crișan.

Fiecare atom din aceste relicve e o parte din sufletul părinților noștri.

În promiscuitatea de limbi din partea locului, aici a luminat candelă credinței din care s'a inspirat poporul românesc. Aici s'a adăpostit religia iubirii de neam a românului din vremuri de restriște.

Din acest capital moral și-a răscumpărat la 1713 populația ortodoxă paritatea cu totalitatea cetățenilor de

altă lege în consiliul comunal al orașului Oradea.

Din acest capital moral a isvorit dărnicia fără seamăn a credincioșilor, cari au fost capabili să zidească și să împodobească această biserică din contribuiri benevole de 52.000 florini, sumă fabuloasă în acele vremuri.

Noi n'am beneficiat de nici un ban din visteria statului apus, tot ce vedeți la noi e rodul credinței părinților noștri. Suntem biserică apostolică, trăim din obolul credincioșilor noștri cu nădejdea în Dumnezeu.

În această credință s'a născut și crescut Emanuil Gojdu. El n'a umbat în școală românească; biserică i-a făcut educația românească. Această biserică l-a adus în legătură sufletească cu marele mitropolit Șaguna și din această legătură sufletească s'au împletit cele două creațiuni religioase-culturale ale ortodoxiei române: Statutul organic Șagunian și fundațiunea Emanoil Gojdu. Drumurile lui Șaguna la Viena ducău peste Oradea.

Dacă Oradea a dat națiunii pe părintele tinereții române de dincoace de Carpați, meritul revine acestei biserici. Emanuil Gojdu și-a iubit vatra familiară, dar nu și-a precupețit patriotismul local, a dat totul pentru națiune. Întru aceasta culminează caracterul său mare, pilduitor.

Împrejurul acestei biserici au răsarit casele fundațiilor culturale Nicolae Jiga, Iosif Papp, casa națională a lui Aurel Lazăr în care s'a decretat la 1918 desfacerea națiunii române din robia milenară, cimitirul

martirilor revoluțiilor peste cari am trecut, și restaurarea vechei episcopii ortodoxe.

Toate acestea sunt raze din candela credinței acestei biserici.

Iată patrimoniul nostru sacru: tradițiile în suflet și semnele cuicilor pe trup.

Doriam să aducem dela Budapesta, la această solemnitate, osemintele ctitorului tinereții ortodoxe române Emanuil Gojdu și să le așezăm în biserică care l-a botezat și crescut.

Moaștele lui să fie piatra fundamentală a lumii noi ce se zidește pe aceste sfinte hotare ale neamului românesc. Un loc de închinare consacrat cultului patriei. Cu acest prilej doream să punem și piatra fundamentală a unei universități în Oradea, care să-i poarte numele. Un monument al recunoștinței pentru părintele tinereții și cetate a sufletului românesc în partea limbilor dela granița de apus.

Soarta nu mi-a îngăduit acest favor al ultimelor mele licăriri. Cu limbă de moarte las aceasta moștenire urmașilor mei.

Așa se va preamări și numele Regelui nostru Carol al II-lea într-o pagină de aur a Domniei Sale, evocatoare de cultură.

„Dumnezeu să te audă la necaz și să te vază: Numele Celui din ceruri să te aibă în a lui pază. Să-ți trimită ajutorul din lăcașul Său cel sfânt“.

În România creștinii toți câți cred în ea își află adăpost pentru libertatea și fericirea lor. Veselească-se toți câți însetoșează de libertate și fericire pe pământul ei, întru credința lui Dumnezeu și iubirea de oameni declar deschisă ședința.

*

Serbările dela Oradea s'au desfășurat într-o atmosferă de elavie, de cuvânt și încredere înălțătoare în Biserica ortodoxă și a misiunii ei naționale. Capitala Bihariei întrunise acolo mii de țărani, clerici și mireni luminați din toate părțile țării, veniți să se bucure de praznicul cel mare al biruinței neamului, prin credința lui străbună, tocmai în părțile cele mai lovite de dușman.

M. Sa Regele a trimis pe dl general Condeescu să reprezinte Casa Regală. În numele Guvernului au venit dd. miniștri Dr. C. Angelescu, Al. Lapedatu și Gh. Leon. Era de față și dl Octavian Goga.

S'au rostit în cadrul solemnităților, predici și cuvântări impresionante, cari au slăvit ortodoxia și opera P. S. Episcop-martir Roman.

Semnătăm îndeosebi pe Î. P. S. Mitropolit Nicolae Bălan, care și de astădată a zguduit sufletele, apoi pe dl ministru al Cultelor Al. Lapedatu, cu aprecierea competentă a Bisericii noastre în viața Statului, cuvintele înaripate ale P. S. Episcopii al Aradului și Vasile al Caransebeșului. Au mai vorbit reprezentanții celorlalte confesiuni, ai armatei, județului, orașului, Frăției Ortodoxe Române, Societății femeilor ortodoxe, etc.

Eparhia noastră și P. S. Episcop Nicolae și-au avut delegații în persoanele P. C. Consilier eparhial: Dr. Seb. Stanca și Diacon Dr. I. Vască, Rectorul Academiei teologice.

Serbările minunate dela Oradea au dovedit din nou, că singurul razim temeinic și nebiruit al Statului întregit este tot numai ortodoxia națională.

Aducem și aici omagii curate ilustrului ei ctitor P. S. Episcop-martir Roman, asociindu-ne din toată inima la bucuria ce i-a făcut-o M. Sa Regele, acordându-i însemnele celui mai înalt ordin „Pentru merit.“

—∞—

A murit Î. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei.

Vestea morții I. P. S. Mitropolit Pimen a impresionat adânc toată Biserica. Deși încărcat de ani, totuși a dovedit până în vremea din urmă o neîntrecută energie și pasiune de muncă.

În cei aproape 40 de ani de vlădicie, regretatul mitropolit a desfășurat o mare activitate bisericească și patriotică, cu roade adânci și bogate.

Spirit viu, în continuă frământare, se interesa de toate problemele mari și mici ale Bisericii, căutând să dea directive și să aducă soluții corespunzătoare. Și cuvântul lui a avut răsunet atât în Sf. Sinod, cât și în toate celelalte corporațiuni bisericești. Mitropolitul Pimen a fost unul din cei mai convinși luptători pentru unificarea Bisericii, pe care a inițiat-o chiar, împreună cu Ierarhii Ardealului la 1919, în conferința dela Sinaia. Tot așa a susținut călduros organizarea democratică a Bisericii, stăruind să se păstreze însă cele mai intime legături cu Statul.

În Moldova s'a consacrat unei activități intensive pentru înălțarea clerului și refacerea vieții religioase în toate parohiile. Sfortările lui s'au reliefat mai ales în vremea războiului, când țara toată se găsea în Moldova eroică. Atâția refugiați ardeleni, preoți și intelectuali s'au bucurat de protecția lui în acele zile de jale și suferință, primind parohii, ajutoare sau hrană. Până și preoții gr. catolici au fost ocrotiți prin mănăstirile Moldovei, unde făceau bucurios slujbe la altarele ortodoxe. În viața națională a Țării s'a afirmat totdeauna ca un înflăcărat patriot, luptând, plin de încredere, pentru aspirațiile românești. Idealul nostru sfânt n'a avut acolo la lași, un stegar mai devotat decât pe el. De aceea, când Unirea cea mare s'a realizat, s'a socotit printre cei mai fericiți români cari au visat-o.

Iată pentru ce Mitropolitul Pimen va rămânea una din cele mai frumoase figuri ale Bisericii și neamului. Asociindu-ne la doliul general, rugăm pe Dumnezeu să-l așeze în corturile dreptilor.

Defunctul Ierarh s'a născut în 22 Octombrie 1853 în comuna Provița, jud. Prahova, din părinți ardeleni dela Săcele lângă Brașov. A făcut studii de seminar, apoi ca preot văduv a urmat Facultatea teologică din Cernăuți. În 1888 a fost numit profesor la Facultatea teologică din București iar mai târziu și director al Internatului teologic. În 1895 a dobândit hirotonia de Arhiepiscop titular, în 1902 ajunge Episcop al Dunării-de-jos și în 1909 este înălțat la scaunul de Mitropolit al Moldovei și Sucevei. În 1927—30 a fost locțiitorul Prea Fericitului Patriarh, care pe atunci era Înalt Regent al Țării.

Funerariile marelui Ierarh s'au făcut Vineri, 16 I. c. în București, de un sobor de Vlădici în frunte cu Prea Fericitul Patriarh. Apoi sicriul a fost dus în comuna Provița, spre a fi așezat în mormântul părinților.

La Catedrala noastră s'au tras clopotele în semn de doliu și s'au oficiat slujbe pentru sufletul lui.

P. Sf. nostru Episcop Nicolae a fost reprezentat prin P. C. consilier-senator Dr. Sebastian Stanca.

„Frăția Ortodoxă Română“

Un răspuns la un comunicat.

Conducerea Asociației Generale a Românilor uniți (Agru) a simțit nevoia să ia finută față de moștina votată de întâiul congres anual al Frăției Ortodoxe Române (FOR) în 29 Octombrie. Dar comunicatul publicat în presă cuprinde numai generalități și nu răspunde la nici una din gravele învinuiri, ce s'au adus la Sibiu politice contrar intereselor românești, urmată de conducătorii actuali al Agrului.

Precizăm și cerem un răspuns tot atât de lămurit:

1. Toată lumea știe, că una din fintele principale ale catolicismului a fost și este câștigarea de prozeliti. P. S. Episcop Niculescu al Lugojului a mărturisit-o neted: „Noi sun-

tem avantpostul Romei eterne spre a-i câștiga credincioși.“

În comunicatul Agrului cetim: „Biserica Română Unită cu Roma repudiază lupta confesională, se deszice de orice acțiune de ură, învrăj-bire și prozelitism.“

Întrebăm: Insemnează această declarație o desavuare a capului bisericesc, sau e numai o încercare de a acoperi cu fraze impresionante un moment de sinceritate neoportună?

2. Comunicatul Agrului continuă: „Asociația Generală a Românilor Uniți nu este un instrument de învrăj-bire a fraților de același sânge și mai puțin un factor de slăbire a solidarității naționale.“

Cum se împacă această declarație

patetică cu punctul 4 din moștina votată la Lugoj, în care se cere textual: „Congresul cere să se pună la dispoziția bisericii catolice fondurile școlare și religioase, provenitoare dela fostul Stat austro-ungar, deținute azi de Statul român, în dauna adevăratului proprietar: biserica catolică de ambele rituri din România.“

Întrebăm: A cere pe seama catolicilor, precizându-se „de ambele rituri“ deci și Unguri, niște averi care după drept aparțin Statului român, ca moștenitor legal al fostului Stat ungar, este un act de solidaritate națională? Și continuăm să întrebăm: ale cui interese le apără președintele Agrului, ale Statului român, al cărui Ministru activ este, sau ale bisericii catolice, când cere să se comită o asemenea ilegalitate?

3. Dar deoarece comunicatul Agrului dorește „să vadă înfrății..., peste deosebirile lor confesionale, pe toți fiii buni ai neamului,“ noi primim această invitație și îi facem următoarea propunere:

În Mai 1932 s'a încheiat un „Acord“ cu Vaticanul, care a dat bisericii catolice maghiare din România o organizație, pe care refuzase să i-o dea chiar Statul ungar, punându-o în stăpânirea unor averi mari, care după drept revin Statului român și Universității din Cluj. De aceste averi, în parte strânse dela Români, au beneficiat în epoca ungurească și Români ardeleni. Unii din cei mai distinși Români uniți din România și-au arătat profunda lor nemulțumire și indignare cu felul cum s'a încheiat acest Acord.

† GREGORIU PLETOSU

Nestorul protopopilor din Metropolia Ardealului și Episcopia Vadului a trecut la cele eterne Duminecă în 4 Nov. la orele 3 p. m. și a fost înmormântat cu mare cinste Marți la 6 Noembrie în cimitirul orașului Bistrița, petrecut la groapă de îndurerată soție de 3 fiice și 2 gineri — și nepoți — de întreaga preoție a tractului și de onorațiilor parohiilor creștine din Bistrița, și de dignitarii civili ai orașului și județului Bistrița.

Funerariile au fost săvârșite de protoiereul stavrofor Dr. Sebastian Stanca, ca delegat al P. S. Sale, Episcopului Nicolae, — și de protopopul Alba-Iuliei Alexandru Baba, — născut în tractul Bistrița, unul din elevii și admiratorii celui dispărut.

Cu Părintele GregorIU s'a colaborat în mormânt un falnic stegar al ortodoxiei, un stâlp al bisericii, și un om, care a fost po-doaba clerului ortodox.

A murit fără să aibă bucuria de a sluji barem odată în biserica cea nouă, pe care vitregia timpurilor și neînțelegerea oamenilor o a oprit în loc la drumul jumătate.

S'au ținut unele vorbiri frumoase și pătrunzătoare pe cari

Frăția Ortodoxă Română întinde mâna AGRU-lui, invitându-l la o colaborare în lupta ce o va începe pentru anularea acestui „Acord“, atât de păgubitor Statului românesc.

E cel mai bun prilej ca Biserica unită să-și probeze solidaritatea cu Biserica ortodoxă, ca în marile momente istorice din trecut, când o cereau interesele de înalt ordin național. Conducătorii Agru-lui au cuvântul. Cluj, 8 Noembrie 1934.

Președinte: SEXTIL PUȘCARIU
Secretar general: ION MATEIU

Convocare.

Comitetul de direcție al secției Eparhiale Cluj — având binecuvântarea arhierescă — invită pe membrii Asociației noastre, la:

Cea dintâi **adunare generală anuală** a F. O. R., care va avea loc la Aiud în ziua de 18 Noembrie 1934, cu următorul program:

Ora 9 dimineața: Liturghie arhierescă.

Ora 11 dimineața: Deschiderea adunării generale.

1. Cuvântul Președintelui.
2. Cuvântul Ierahului.
3. Salutul autorităților, și al altor societăți religioase și culturale românești.
4. Citirea raportului general.
5. Eventuale.
6. Închiderea adunării.

Ora 1½: Masă frățească.

Ora 3: Vecernie urmată de concert religios dat de Corul Academiei Teologice ortodoxe din Cluj.

Cluj, la 10 Noembrie 1934.

Președinte: Prof. Dr. V. Moldovan.
Secretar: Prof. Dr. George Stănescu.

sperăm să le putem publica în foaia noastră.

Odihnească în pace!

Regretatul Gr. Pletosu a dezvoltat și o frumoasă activitate științifică, care l-a pus printre cei mai aleși cărturari ai Ardealului. În deosebi a dăruit școlii românești o serie de manuale didactice, scrise inteligent și cu competență. Afătea generații sau luminat din aceste cărți valoroase, cari au rămas fără concurență până după războiul de întregire. Cităm câteva din cele mai răspândite:

1. Retorica și Cartea de citire pentru clasele superioare de liceu (în colaborare).

2. Propedeutica filosofică.

3. Dogmatica ortodoxă.

4. Educația și instrucția în gimnazii.

5. Concentrarea în învățământul secundar. Abia o biografie complexă pe care va trebui să ne-o de-a unul din numărșii lui elevi, ne va putea arăta întinderea operei atât de variate și de rodnice. a neuitatului protopop dela Bistrița.

Când în 1928 implinise vârsta biblică de 80 ani, i-au venit aprecieri și distincții număroase în frunte cu cea de econom-stavrofor, acordată de Prea sfințitul nostru Episcop Nicolae. Azi când a plecat dela noi, înțelegem și mai bine ce personalitate de seamă a perdut Biserica și neamul nostru. Îi vom păstra amintirea neuitată.

INFORMAȚIUNI

Octavian Goga — profesor universitar. Dl ministru Al. Lapedatu, luând parte la o ședință recentă a consiliului facultății de litere de la universitatea din Cluj, a făcut propunerea să se ofere poetului Octavian Goga, vacanta catedră de estetica literară a facultății menționate. Dl O. Goga, proclamat înainte cu trei ani doctor honoris causa al universității clujene, va fi, mai pe sus de orice îndoială, o nouă podoabă a înaltei școale din centrul Ardealului.

Știrea că cel mai mare poet în viață al Românilor va primi o catedră, pentru care este îndeosebi indicat, nu poate decât să stârnească bucurie atât între măestrii condeului românesc, cât și între toți admiratorii, mai presus de partide politice. Se cuvine această cinste celui ce a îmbogățit averea culturii naționale cu opere ce rămân. Acest excepțional act cultural va fi consfințit printr-o lege specială votată de Parlament.

Instalare de preot. Instalarea noului preot în Lunca Bradului, s'a făcut cu fastul cuvenit în ziua de Sfinții Arhangheli, când credincioșii au prăznuit și hramul bisericii. O zi foarte frumoasă pentru toamna târzie în care suntem, a făcut ca marea biserică de piatră, așezată într-o pitorească poziție să fie aproape nelăcătătoare. Serviciul divin e condus de însuș păr. protopop I. Maloș, care la sfârșitul sf. liturghii predă în urma unei înălțătoare cuvântări: cheia bisericii, evanghelia și crucea, într-o emoție generală de nedescris, noului păstor Andrei Eftimie. După cuvântarea P. C. Sale păr. protopop, noul introdus ține predica instalării, în care a arătat greutatea, sfințenia și însemnătatea celei mai frumoase misiuni: preoția. N'a lipsit nici cuvântul enoriașilor, cristalizat în scurta dar pătrunzătoare cuvântare a primarului comunal Gavril Croitoru.

„Mielușei” sf. Scaun. Agriștii demascați bat acum în retragere servindu-se de mici șiretlicuri rurale. Ei ticluiesc la comunicate onctuoase, luându-și aere de mieluși nevinovați și patrioți imaculați. Dar vai, lumea începe să nu-i mai creadă, cu toate serviciile ce l-il oferă un cotidian plătit din capitală. Este extrem de amuzant, cum se lapadă acești oameni de ofensiva pornită la Lugoj. Întrec și curajul lui Loyola infailibilul! Cică noi am fi spus „minunății mincinoase” despre congresul lor. Noroc, că simplismul catolic dela Oradea a dat pe larg și fără retușări sensibile, debaterile agriste în oficiosul „Vestitorul” (Nr. din 15 Octomvrie). Aici se cuprinde declarația de prozeletism catolic a P. S. Episcop Nicolescu („noi suntem un avantpost al Romei eterne, aceasta este calea noastră de propagandă și de a cuceri credincioșii”); aici declarația foarte gravă a aceluiaș Ierarh de cărdășie cu Episcopii unguiri („este prima dată când se întrunește episcopatul catolic într-o splendidă solidaritate”). Aici atacurile furioase contra Bisericii ortodoxe, care cutează mă rog de 600 ani, să officieze singură la serbările na-

ționale. Asta ne-ar mai lipsi: să vedem pe *catolici* servind în biserica Patriarhiei la deschiderea Parlamentului, etc. Apoi pretenția revoltătoare de a lua Statului român proprietatea unor fonduri, și a le trece în aceea a catolicilor de ambe rituri, deci și *Ungurilor!* Înjurările împotriva P. S. Episcop Roman, a conducătorilor armatei, a directorilor școlari cari uneori fac „crima” de a duce toată școala la vre-un Te-deum *ortodox* (pe când la cele catolice *maghiare* pot merge în voie!) Ca după toate acestea să-l auzim pe dl V. Pop declamând, fără să roșască deloc, că cele două biserici naționale s'au *înfrățit* din nou la Lugoj. Ei bine, a îndrăzni să mai afirmi azi, că totuși ortodocșii ar fi provocatorii — este pur și simplu obrăznicie. Și de aceea, ea își va primi sancțiunea în scurtă vreme.

Moartea d-nei Vera Bohățiel. La Cluj a încetat din viață soția d-lui ing. Leo Bohățiel, fost senator și directorul central al căilor ferate din Ardeal pe vremea consiliul dirigent. Decedata a fost una din conducătoarele pline de însuflețire a societăților femești din Cluj și a avut un rol important în viața socială românească din localitate și din Ardeal. Inmormântarea defunctei s'a făcut Vinerea trecută în 9 l. crt. la ora 3 d. a. corpul neînsuflețit fiind aepus în cavoul familiei din cimitirul orașului. A fost petrecută la locul de veșnică odihnă de public foarte numeros. Dumnezeu s'o așeze între cei aleși ai Săi.

DL N. IORGA DESPRE UNIATI: „Ruperea în două a Bisericii ardelenice, a fost o nenorocire. Rău fac uniții, când AGRUL lor iese agresiv la iveală”.

(Neamul Românesc din 3 Noemvrie).

Naționalism uniat. Ziarele au relatat cu firească revoltă actul preotului uniat Iuliu Păstrav, care a ținut să ia parte la primirea Episcopului *maghiar* contele Majláth în orașul Sf. Gheorghe. Numitul preot s'a grăbit să-l salute, în numele Bisericii uniate, rostindu-și cuvântarea în *limba maghiară*. Atât n'a fost de ajuns. Sfinția Sa a crezut, că trebuie să mai spuie și următoarele enormități: „dacă există deosebiri între cele două biserici cu privire la practica slujbelor (catolice și uniate), nu există nici o deosebire de credință, asigurând pe Episcopul *ungur*, de dragostea, respectul și devotamentul nestrămutat al tuturor credincioșilor *români* uniați”. Ce decădere cumplită! Și ne mai mirăm de îndrăzneala *revizionistilor maghiari*?

„CLUJUL ROMÂNESC”

Calendarul Eparhiei noastre pe anul 1935, — zilele astea va fi gata și se va pune în vânzare la Librăria eparh.

AVIZ!

Se aduce la cunoștința Onor. Preoților, că au apărut **CĂRȚILE DE RELIGIE PENTRU ȘCOALELE PRIMARE** de Dr. A. BUZDUG, prof. la Academia teologică din Cluj.

Clasa I costă 12 Lei.

Clasa III costă 14 Lei.

Clasa II costă 12 Lei.

Clasa IV costă 14 Lei.

Se pot comanda la **LIBRĂRIA EPARHIALĂ din Cluj (Piața Cuza Vodă, 6)** — prin ramburs sau trimiterea înainte a banilor.

Nr. 6897/1934.

Ordin circular.

Statul român a hotărât să emită un împrumut intern pentru acoperirea nevoilor de înzestrare a țării, în condițiuni extrem de avantajoase pentru subscriitor.

În împrejurările prin care trecem este necesar ca fiecare să contribuie în sfera lui de activitate la sprijinirea acestui împrumut, lămurind scopul și condițiile și îndemnând lumea să subscrie cât mai mult la el.

Ca îndrumător firesc al norodului din parohie, Te rugăm să binevoești, ca atât prin vorbă, cât și prin predică, la sfârșitul slujbei religioase în zilele de sărbătoare, să îndemni pe enoriași să subscrie, lămurindu-le atât necesitatea împrumutului intern pentru satisfacerea intereselor vitale ale Statului, cât și avantajile cu totul excepționale, pe care acest împrumut le oferă subscriitorilor.

Te rugăm totdeodată să binevoești a organiza o mișcare de subscriere printre enoriași, Sfinția Ta subscriind cel dintâi, spre a servi ca exemplu.

Prefecții de județe vor avea grije să trimită tuturor parohiilor afișele și materialul explicativ al condițiilor și foloaselor împrumutului. — În caz că primirea va întârzia, Te rugăm să binevoești a le cere direct organelor administrative locale.

Cluj, la 2 Noemvrie 1934.

Consiliul eparhial.

Nr. 536/1934 prof. (24) 1—3

CONCURS

Se publică concurs pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. II. *Valea largă* protopopiatul Luduș, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea”.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela Stat conform pregătirii.
2. Casă parohială corăspunzătoare.
3. Sesiune parohială 32 jugăre pământ bun.
4. Stola îndatinată.

Candidații își vor înainta cererea cu documentele prescrise oficiului nostru protopopesc în termenul fixat și cu prealabila noastră autorizație se vor putea prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu poporul.

Candidații vor avea să prezinte și act de învoire dela P. S. S. Episcop, fără care act nu vor fi admiși în candidare.

Luduș, la 10 Noembre 1934.

În înțelegere cu consiliul parohial din *Valea Largă*.

Romul Popa, protopop.

No. 409—1934.

(23) 1—3

CONCURS

Să publică concurs pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. II. *Lupșa*, protopopiatul Lupșa cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea”.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela stat conform pregătirii.
2. Până la zidirea caselor parohiale, consiliul parohial să va îngriji de locuință potrivită.
3. Una zi de lucru dela fiecare familie, care obligământ va putea fi schimbat cu contribuție în cereale și lemne de foc, după starea fiecărei familii.
4. Stola îndatinată.

Concurenții își vor înainta cererea și documentele prescrise oficiului protopopesc în termenul fixat și cu prealabila noastră autorizație să vor putea prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu poporul.

Candidații vor avea să prezinte și act de învoire dela P. S. S. Episcopul nostru, fără care act nu vor fi admiși în candidare.

Baia-de-Arieș, la 5 Nov. 1934.

În înțelegere cu consiliul parohial din *parohia Lupșa*.

Vasile Șpan, protopop.

Nr. 518—1934 prot. (22) 2—2

CONCURS

Se publică concurs pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. II. *Fărău*, protopopiatul Luduș, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea”.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela stat conform pregătirii.
2. Casă parohială bună, supraedificii economice și grădină 1200 st.
3. Sesiune parohială 17 jug. pământ arabil bun.
4. Stola îndatinată.

Concurenții își vor înainta cererea cu documentele prescrise oficiului nostru protopopesc în termenul fixat și cu prealabila noastră autorizație se vor putea prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu poporul.

Candidații vor avea să prezinte și act de învoire dela P. S. S. Episcopul nostru, fără care act nu vor fi admiși în candidare.

Luduș, la 25 Octomvrie 1934.

În înțelegere cu consiliul parohial din *Fărău*.

R. Popa, protopop.

POSTA REDACȚIEI

Em. S. în Sighișoara. Perfect adevărat: a dat strechea în redacția clarisimilor dela Blaj. Nu-i vorba, trăim doar a doua vară. Și ce transpirație pe bieții valeți! Până să strângă tot noroiul de pe ulițele Blajului împotriva noastră. Meserie urată și penibilă, totuși uceniciei lui Loyola o practică, căci acopără turpitudinile proprii. Și merg într-o fobie galopantă, ce le dă aiurări maladive. Cele două elucubrații „Ura dominantă” și metoda asmutării din „Unirea” sunt mostre patologice sau „de balamuc” cum zic dumnealor. Și să-i vezi, cum se pricepe la tăgadă. Le spui, că e o necuviință să scrie „Păr. Ivan”. Ei îmi răspund inocenți: „Așa numim și pe Episcopii noștri”. Acum luați Nr. din 8 Septemvrie și veți descoperi pe pagina dintâi în paralelă doveditoare expresiile „păr. Ivan” și „Preasf. Alexandru” (dela Baia-mare). Aveți temperatură, domnilor. Să vă servim dușul răcoritor.

Colaboratorilor. Puținică răbdare, vin la rând. Au fost evenimente mari, cari au reclamat paginile gazetei.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.